

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

KRR-4100-02-01/2013
P/13/115

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 55 11, F +48 22 444 57 73
krr@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/115 – Wykonanie w 2012 r. planu finansowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz wydatków z budżetu środków europejskich.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Kontrolerzy	1. Juliusz Rzeszotarski główny specjalista k.p., na podstawie upoważnienia do kontroli nr 83022 z dnia 21 grudnia 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 1–2) 2. Małgorzata Czuchryta, główny specjalista k.p., na podstawie upoważnienia do kontroli nr 83023 z dnia 21 grudnia 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 3–4) 3. Wojciech Rutecki, główny specjalista k.p., na podstawie upoważnienia do kontroli nr 83025 z dnia 21 grudnia 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 5–6)
Jednostka kontrolowana	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, ul. Poleczki 33, 02-822 Warszawa zwana „Agencją” lub „ARIMR”
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Gross, Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dowód: akta kontroli str. 3163)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ wykonanie w 2012 planu finansowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz wydatków z budżetu środków europejskich.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Ocenę pozytywną uzasadniają pozytywne oceny w badanych obszarach oraz brak stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie:

- wydatkowania środków finansowych w ramach przyznanych dotacji, w tym działań Agencji dotyczących realizacji programów krajowych określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa²,
- wykorzystania zaplanowanych kwot na realizację programów finansowanych i współfinansowanych ze środków UE,
- prawidłowości postępowań o udzielenie zamówień publicznych³.

¹ W kontroli wykonania w 2012 roku budżetu państwa Najwyższa Izba Kontroli, zgodnie z załącznikiem 5 do programu kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali nie dawałoby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, ocenę ogólną należy uzupełnić o dodatkowe objaśnienie.

² Dz. U. Nr 22, poz. 121 ze zm.

³ Na podstawie zbadanych wydatków na kwotę 98.685,6 tys. zł, stanowiących 36,7% łącznej kwoty wydatków w wysokości 268.835,1 tys. zł objętych w 2012 r. postępowaniami o oddzielenie zamówień publicznych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie i zmiany w planie przychodów i dochodów oraz kosztów i wydatków

1.1. Zgodnie z art. 21 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴ w planie finansowym ARiMR⁵ zaplanowane dochody w kwocie 2.223.540 tys. zł, które były równe zaplanowanym wydatkom.

W planie finansowym ARiMR na 2012 r. (w części A planu) określono przychody ogółem oraz dochody (w części B planu) w kwocie 2.223.540 tys. zł. Przychody oraz dochody uwzględniały dotacje z budżetu państwa w łącznej kwocie 2.181.449 tys. zł (98,1%), w tym dotację podmiotową na działalność statutową w wysokości 2.005.785 tys. zł, dotację celową z przeznaczeniem na realizację pomocy technicznej w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013” (PO RYBY 2007–2013) w kwocie 10.664 tys. zł oraz dotację celową na inwestycje i zakupy inwestycyjne w wysokości 165.000 tys. zł.

W szacowanych przychodach z prowadzonej działalności w wysokości 21.525 tys. zł ujęto odsetki w kwocie 8.600 tys. zł, w tym: odsetki od zwrotów nienależnie pobranych dopłat do oprocentowania kredytów bankowych, odsetki od środków udzielonych przez FRiOR⁶ i z tytułu umów przedfunduszowych⁷. W pozycji tej ujęto również przychody w łącznej wysokości 12.925 tys. zł, na które składały się głównie opłaty za czynności związane z oznakowaniem zwierząt, dopłat do oprocentowania kredytów bankowych realizowanych do roku 2008 w ramach działalności ustawowej oraz prowizje od udzielanych poręczeń i gwarancji kredytowych, dywidendy i udziały w zysku.

W pozostałych przychodach oszacowanych na kwotę 20.566 tys. zł ujęto przewidywane wpływy z tytułu pomocy technicznej w ramach PROW 2007–2013 stanowiące refundację poniesionych kosztów finansowanych w ramach dotacji podmiotowej.

Pozostałe dochody zaplanowano w kwocie 42.091 tys. zł⁸.

(dowód: akta kontroli str. 7–383)

Po czterech zmianach planu finansowego ARiMR na 2012 r.⁹ zwiększono przychody ogółem oraz dochody o 108.668 tys. zł (o 4,9%) z 2.223.540 tys. zł do 2.332.208 tys. zł. Było to spowodowane głównie wzrostem:

- dotacji podmiotowej o 16.082 tys. zł (o 0,8%) na sfinansowanie skutków podwyższenia przez Radę Polityki Pieniężnej stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez NBP¹⁰;
- dotacji celowych o 140.500 tys. zł (o 100%) na: realizację pomocy finansowej dla rolników i producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane wystąpieniem w okresie zimowym 2011/2012 ujemnych skutków przezimowania¹¹ – 122.500 tys. zł oraz na finansowanie i współfinansowanie pomocy technicznej w ramach PROW 2007–2013 – 18.000 tys. zł;
- przychodów i dochodów z prowadzonej działalności o 6.228 tys. zł (o 28,9%) w tym o 3.227 tys. zł z tytułu dywidend i udziałów w zysku.

⁴ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

⁵ Według załącznika nr 12 do ustawy budżetowej na 2012 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 273).

⁶ Fundusz Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa (FRiOR).

⁷ Umowy zawarte przed powstaniem FRiOR.

⁸ Na ww. dochody składają się przychody z prowadzonej działalności – 21.525 tys. zł, pozostałe przychody – 20.566 tys. zł.

⁹ Zmiany planu finansowego ARiMR stanowiącego załącznik nr 12 do ustawy budżetowej na 2012 rok dokonywano w trybie art. 21 ust. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Zmiany planu były zatwierdzane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi po uprzedniej zgodzie Ministra Finansów i pozytywnej opinii Komisji Finansów Publicznych.

¹⁰ Stanowiącej podstawę do naliczania wysokości oprocentowania kredytów preferencyjnych udzielanych na realizację inwestycji w rolnictwie i przetwórstwie produktów rolnych.

¹¹ Na podstawie uchwały nr 43/2012 Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 2012 r. w sprawie ustanowienia programu pomocy dla rolników i producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane wystąpieniem w okresie zimowym 2011/2012 ujemnych skutków przezimowania.

W wyniku dokonanych przez Agencję weryfikacji potrzeb na wydatki majątkowe zmniejszono wielkość dotacji celowej na inwestycje i zakupy inwestycyjne o 29.190 tys. zł (17,7%) z kwoty 165.000 tys. zł do kwoty 135.810 tys. zł.

1.2. Łączne koszty ogółem w planie po zmianach zwiększono o 104.612 tys. zł (o 4,6%) z 2.273.602 tys. zł do kwoty 2.378.214 tys. zł, w tym zobowiązania 2012 r. płatne w 2013 r. ustalono w wysokości 265.639 tys. zł.

Koszty funkcjonowania ARiMR zostały zmniejszone o 30.466 tys. zł (o 2,5%) z kwoty 1.224.382 tys. zł do kwoty 1.193.916 tys. zł, w tym koszty usług obcych zostały zmniejszone o 22.611 tys. zł (o 6,5%) z kwoty 347.235 tys. zł do kwoty 324.624 tys. zł.

Koszty realizacji zadań ustawowych Agencji zostały zwiększone o 136.483 tys. zł (o 13,1%) z 1.038.854 tys. zł do 1.175.337 tys. zł. Wynikało to między innymi ze zwiększenia o 122.500 tys. zł (o 100%) kosztów przeznaczonych na sfinansowanie pomocy dla rolników i producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane wystąpieniem w okresie zimowym 2011/2012, a także ze zwiększenia o 68.044 tys. zł (o 8,7%) dopłat do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie części kosztów inwestycji i częściową spłatę kapitału kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych.

Planowane pozostałe koszty ARiMR zostały w 2012 r. zmniejszone o 1.405 tys. zł (o 13,6%) z kwoty 10.366 tys. zł do kwoty 8.961 tys. zł.

Określony w ustawie budżetowej na 2012 r. ujemny wynik finansowy w wysokości 50.062 tys. zł w planie po zmianach był również ujemny w wysokości 46.006 tys. zł.

Środki na wydatki majątkowe określone w ustawie budżetowej na rok 2012 w kwocie 165.000 tys. zł zostały zmniejszone o 23.438 tys. zł (o 14,2%) do kwoty 141.562 tys. zł. Środki te obejmowały wydatki 2012 r. w wysokości 138.534 tys. zł oraz zobowiązania 2012 r. płatne w 2013 r. w wysokości 3.028 tys. zł.

Według stanu na koniec 2012 r. w planie po zmianach, środki pieniężne zwiększono o 84.487 tys. zł z kwoty 4.500 tys. zł do kwoty 88.987 tys. zł, należności o 1.137 tys. zł (o 4,4%) z 26.069 tys. zł do 27.206 tys. zł, a zobowiązania zmniejszono o 9.714 tys. zł (o 3,5%) z 278.381 tys. zł do 268.667 tys. zł. Powyższe zmiany zostały wprowadzone w wyniku aktualizacji planowanych przychodów, należności i zobowiązań.

1.3. W części B planu finansowego ARiMR ustalono wydatki w wysokości 2.223.540 tys. zł, które zwiększono w planie po zmianach o 111.737 tys. zł (o 5%) do kwoty 2.335.277 tys. zł, w tym 235.168 tys. zł stanowiły zobowiązania 2011 r. płatne w 2012 r.

Wydatki na funkcjonowanie Agencji zostały zwiększone o 5.332 tys. zł (o 0,5%), do kwoty 1.049.806 tys. zł, w tym wydatki na usługi obce zostały zwiększone o 6.982 tys. zł (o 2,1%) z kwoty 333.336 tys. zł do kwoty 340.318 tys. zł.

Pozostałe wydatki Agencji zostały zwiększone o 130.303 tys. zł (o 12,8%) z kwoty 1.014.066 tys. zł do kwoty 1.144.369 tys. zł, w tym wydatki na realizację zadań ustawowych Agencji zostały zwiększone o 131.908 tys. zł (o 13,1%) z kwoty 1.003.353 do kwoty 1.135.261 tys. zł. Wynikało to między innymi ze zwiększenia wydatków o 122.500 tys. zł (o 100%) przeznaczonych na sfinansowanie pomocy dla rolników i producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane wystąpieniem w okresie zimowym 2011/2012 ujemnych skutków przezimowania.

Wydatki majątkowe w kwocie 165.000 tys. zł zostały zmniejszone o 23.898 tys. zł (o 14,5%) do kwoty 141.102 tys. zł. Wydatki te obejmowały zobowiązania 2011 r. płatne w 2012 r. w wysokości 2.568 tys. zł.

Stan środków na koniec 2012 r. w planie po zmianach zaplanowano na poziomie 84.487 tys. zł.

Zobowiązania ARiMR według wartości nominalnej zaplanowane w ustawie budżetowej w wysokości 278.381 tys. zł zostały zmniejszone w planie po zmianach o 9.714 tys. zł (o 3,5%) do kwoty 268.667 tys. zł. Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie lub depozyt Ministra Finansów ustalono w planie po zmianach w wysokości 84.000 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 388–646, 3322–3331, 3519–3530, 3533–3544)

1.4. Monitoring wykonania planu finansowego ARiMR w 2012 r. prowadzony był przez Departament Finansowy na etapach jego realizacji, tj. od zatwierdzenia planu w formie załącznika nr 12 do ustawy budżetowej na 2012 r. do realizacji płatności w zakresie wydatków realizowanych przez jednostki organizacyjne, w tym komórki organizacyjne Agencji między innymi przez:

- wykonywanie kontroli pod względem finansowym i zadaniowym,
- sporządzanie, w oparciu o dane pochodzące z ksiąg rachunkowych Agencji, informacji dla Kierownictwa Agencji o realizacji planu finansowego,
- przekazywanie do departamentów merytorycznych informacji w zakresie konieczności dokonania weryfikacji dotychczas zgłoszonego zapotrzebowania do planu finansowego ARiMR na 2012 r., a tym samym weryfikacji realizacji poszczególnych zadań ujętych w budżecie na 2012 r.,
- analizę płynności finansowej Agencji,
- monitorowanie wydatków w zakresie zadań przewidzianych dla oddziałów regionalnych, w ramach określonych limitów kosztów na 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 3645–3646)

Ustalone
nieprawidłowości

Podczas prac nad projektem planu finansowego ARiMR na 2012 r. środki na wydatki majątkowe ARiMR oszacowano na kwotę 216.200 tys. zł. W planie finansowym ARiMR stanowiącym załącznik do ustawy budżetowej, środki na wydatki majątkowe zaplanowano w wysokości 165.000 tys. zł. W wyniku dwukrotnych zmian planu finansowego w zakresie środków na wydatki majątkowe zostały one zmniejszone do kwoty 141.562 tys. zł, a ich wykonanie na koniec 2012 r. wyniosło 97.455,3 tys. zł.

Powyższe wskazuje na nadmierne (ponad potrzeby) zaplanowanie środków na wydatki majątkowe.

Nie stwierdzono, aby wykonanie środków na wydatki majątkowe w wysokości 97.455,3 tys. zł wpłynęło negatywnie na terminowość i sprawność realizowanych zadań.

Prezes ARiMR wyjaśniając powody zawyżonego – na etapie tworzenia planu finansowego - zapotrzebowania na środki finansowe dotyczące wydatków majątkowych stwierdził, że wynikało to przede wszystkim z następujących przyczyn:

- „zgłoszenia kosztów do planu finansowego oszacowanych na podstawie obowiązujących cen rynkowych, a w rezultacie uzyskania niższych cen w wyniku rozstrzygniętych postępowań o udzielenie zamówień publicznych,
- przesunięcia w czasie realizacji części zamówień, w wyniku przedłużających się procedur przetargowych, m.in. w związku ze składanymi odwołaniami przez oferentów,

- rezygnacji z realizacji niektórych zadań bądź zmiany ich zakresu rzeczowego, w związku z dokonaną aktualizacją potrzeb w trakcie roku budżetowego”.

(dowód: akta kontroli str. 3596–3605)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze stwierdzając jednocześnie nieprawidłowości w zakresie planowania wydatków majątkowych.

2. Księgi rachunkowe oraz skuteczność mechanizmów kontroli zarządczej

Opis stanu
faktycznego

2.1. Organizacja systemu rachunkowości

W zakresie działalności krajowej ewidencja finansowo–księgowa prowadzona była w systemie informatycznym SGW Oracle e-BS, opartym na standardowym rozwiązaniu Oracle e-Business Suite, służącym do obsługi transakcji realizowanych przez Agencję w zakresie działalności krajowej oraz przechowywania wszelkich informacji o tych transakcjach. W zakresie działalności unijnej ewidencja prowadzona była w oparciu o system informatyczny Oracle e-BS UE.

2.2. Ujmowanie operacji gospodarczych w księgach rachunkowych

Opis stanu
faktycznego

Badania zapisów w księgach rachunkowych ARiMR oraz dokumentów księgowych pod względem poprawności formalnej, prawidłowości kontroli wewnętrznej, dekretacji oraz prawidłowości ewidencji transakcji w urządzeniach księgowych wpływającej na sprawozdawczość bieżącą i sprawozdanie roczne, dokonano na próbie wylosowanej metodą monetarną (MUS)¹² obejmującej 32 dowody o łącznej wartości 30.301,2 tys. zł, stanowiącej wydatki ARiMR zrealizowane w 2012 r., z wyłączeniem zapisów dotyczących wynagrodzeń (wraz z pochodnymi) ze względu na niskie ryzyko występowania nieprawidłowości.

W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono, że dowody spełniały wymogi formalne dotyczące bieżącej kontroli finansowej i merytorycznej, a odpowiadające im zapisy księgowe zostały prawidłowo zaewidencjonowane w systemie finansowo–księgowym.

Prawidłowość prowadzenia w ARiMR ksiąg rachunkowych stanowiących podstawę sporządzenia sprawozdania finansowego za 2011 r., potwierdzona została w wydanej w dniu 18 kwietnia 2012 r. „Opinii niezależnego biegłego rewidenta dla Ministra Finansów”.

(dowód: akta kontroli str.1978–1985)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.3. Inwentaryzacja

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z planem, w 2012 r. przeprowadzono inwentaryzację¹³ następujących składników majątkowych¹⁴: specjalistycznych maszyn, urządzeń i aparatów (grupa 5 rodzajowych środków trwałych), urządzeń technicznych (grupa 6), a także narzędzi, przyrządów, ruchomości i wyposażenia (grupa 8). Inwentaryzacja objęta

¹² MUS (Monetary Unit Sampling) – dobór próby metodą monetarną stosowana jest przy przewidywaniu badającego, że badany zbiór obciążony jest znikomym błędem w stosunku do istotności cząstkowej. Prawdopodobieństwo wylosowania dowodu księgowego jest proporcjonalne do wartości operacji udokumentowanej tym dowodem.

¹³ Według stanu na dzień 31 sierpnia 2012 r.

¹⁴ Inwentaryzację rzeczowych aktywów trwałych wg Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT) przeprowadza się w ARiMR w terminach i według stanu na określony dzień dla Centrali i Oddziałów Regionalnych w rocznym planie inwentaryzacji zatwierdzanym przez Prezesa Agencji na wniosek osoby, której powierzono obowiązki głównego księgowego.

także aktywa pieniężne zgromadzone w kasie, weksle, aktywa pieniężne zgromadzone na rachunkach bankowych obsługujące działania ARiMR. Zostały potwierdzone salda kontrahentów oraz należności w tym wielkość udzielonych pożyczek, akcje w spółkach handlowych. Zweryfikowano dane ksiąg rachunkowych z dokumentami oraz ustalono wartość stanu zapasów materiałów biurowych, informatycznych i artykułów gospodarczych. W wyniku rozliczenia inwentaryzacji w Centrali oraz w Oddziałach Regionalnych ARiMR nie stwierdzono występowania niedoborów ani nadwyżek rzeczywistych w zinwentaryzowanych w 2012 r. składnikach majątkowych. Składniki majątkowe objęte inwentaryzacją w 2012 r. zostały zaliczone do właściwej grupy środków zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁵ oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 2405–2528)

Weryfikacja sald kont księgowych oraz sald rozrachunkowych w Centrali ARiMR w drodze potwierdzenia sald należności została przeprowadzona na dzień 30 listopada i 31 grudnia 2012 r. Według stanu na dzień 4 marca 2013 r. wysłano 308 potwierdzeń sald na kwotę 118.278,2 tys. zł. Potwierdzonych zostało przez kontrahentów 31 sald na kwotę 42.460,1 tys. zł.

Zgodnie z „Protokołem z weryfikacji sald kont księgowych na dzień 31 grudnia 2012 r. – działalność krajowa”, weryfikacja danych dokonana między innymi z dokumentami źródłowymi, w ramach uzgodnień z departamentami merytorycznymi, potwierdziła zgodność zapisów.

(dowód: akta kontroli str. 2649–2653)

2.4. W 2012 r. w ramach kontroli zarządczej dokonano indentyfikacji i analizy ryzyk dla poszczególnych jednostek organizacyjnych Agencji. Aktualizacji rejestru ryzyk dokonano po zakończeniu każdego kwartału, a na podstawie zebranych informacji opracowano raporty ryzyk (na koniec III kwartału zidentyfikowano 43 ryzyk dla 15 departamentów, wśród których wystąpiły 3 ryzyka duże, 29 średnich i 111 małych)¹⁷. W 2012 r. określono również cele operacyjne dla Agencji oraz mierniki umożliwiające dokonanie oceny stopnia ich realizacji. W oparciu o zdefiniowane cele, opracowano dokument zbiorczy pn. Cele operacyjne ARiMR na 2012 rok.

W ramach monitorowania realizacji bieżących zadań, Agencja sporządziła na grudzień 2012 r., dokument pn. Informacja zarządcza. Podstawą do jej sporządzenia były przede wszystkim miesięczne sprawozdania z realizacji PROW 2007–2013, raporty dzienne działań inwestycyjnych, informacje w zakresie realizacji instrumentów pomocy krajowej oraz instrumentów rybackich. W 2012 r. sporządzono również „Informację z realizacji zadań ARiMR za grudzień 2012 r.”

(dowód: akta kontroli str. 2149–2364, 2382)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

¹⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 330.

¹⁶ Dz. U. Nr 242, poz. 1622.

¹⁷ Zarządzenie ryzykiem reguluje wydane w dniu 12 stycznia 2011 r. Zarządzenie nr 2/2011 Prezesa ARiMR r. w sprawie wprowadzenia polityki zarządzania ryzykiem w ARiMR. Celem polityki zarządzania ryzykiem było zapewnienie mechanizmów identyfikowania wszystkich ryzyk zagrażających realizacji celów Agencji w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy, określenie skutków i wag tych ryzyk oraz podejmowanie adekwatnych środków zaradczych w celu eliminacji lub ograniczenia ryzyk. Zgodnie z ww. zarządzeniem dyrektorzy komórek organizacyjnych Centrali Agencji raz w roku określają cele operacyjne na kolejny rok kalendarzowy dla swojego obszaru działalności, którym kierują oraz który nadzorują.

3. Wykonanie przychodów i dochodów oraz kosztów i wydatków¹⁸

3.1. Przychody i dochody

Opis stanu
faktycznego

Zrealizowane w 2012 r. przychody ogółem oraz dochody Agencji wyniosły 2.264.770,8 tys. zł i były niższe o 67.437,2 tys. zł (o 2,9%) w porównaniu do planu po zmianach w wysokości 2.332.208 tys. zł oraz wyższe o 10,9% od zrealizowanych przychodów i dochodów ogółem w 2011 r. wynoszących 2.042.971 tys. zł. Realizacja niższych przychodów i dochodów wynikała między innymi z niewykorzystanych środków finansowych w kwocie 55.375 tys. zł¹⁹, które w grudniu 2012 r. zostały zgłoszone przez ARiMR do dyspozycji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

W strukturze zrealizowanych przychodów i dochodów dotacje z budżetu państwa stanowiły 98,8% przychodów oraz dochodów ogółem i były niższe o 2,9% od planowanych. Dotacja podmiotowa na cele statutowe ARiMR została zrealizowana w kwocie 1.996.858,6 tys. zł (w 98,8%) i stanowiła 88,8% ogółem przychodów i dochodów.

Dotacje celowe w kwocie 146.778 tys. zł, w tym 24.278 tys. zł na finansowanie projektów z udziałem środków UE, stanowiły 6,4% ogółem przychodów oraz dochodów i zostały zrealizowane w kwocie 146.416,4 tys. zł. Wykorzystano je na finansowanie i współfinansowanie pomocy technicznej w ramach PROW 2007–2013 w kwocie 17.999 tys. zł, PO RYBY 2007–2013 w kwocie 6.085,7 tys. zł oraz na realizację pomocy finansowej dla rolników i producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane wystąpieniem w okresie zimowym 2011/2012 ujemnych skutków przezimowania w kwocie 122.331,7 tys. zł.

Dotacja celowa na finansowanie inwestycji i zakupów inwestycyjnych stanowiła 5,8% ogółem przychodów i dochodów została zrealizowana w kwocie 93.856,8 tys. zł (w 69,1% planu po zmianach).

Przychody z prowadzonej działalności Agencji i pozostałe dochody stanowiące 1,2% ogółem przychodów i dochodów zostały zrealizowane w wysokości 27.638 tys. zł (w 99,6% planu). Składały się na nie między innymi: dywidendy i udziały w zysku, odsetki od środków na rachunkach bankowych Agencji od środków udzielonych przez FRiOR i od umów przedfunduszowych, od zwrotów nienależnie otrzymanych dopłat do oprocentowania kredytów bankowych realizowanych do 2008 r. w ramach działalności ustawowej wraz z odsetkami.

W pozycji pozostałe przychody wykonanie wyniosło 0 zł²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 3626–3650)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

¹⁸ Zgodnie z planem finansowym ARiMR na 2012 r. (w układzie załącznika nr 12 do ustawy budżetowej na rok 2012 z dnia 2 marca 2012 r.) sporządzonym według stanu ksiąg rachunkowych ARiMR na dzień 4 marca 2013 r.; kwartalnymi sprawozdaniami: Rb-35 z wykonania planu dochodów i wydatków agencji wykonawczej oraz Rb-40 z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2012 r., planu finansowego państwowego funduszu celowego/agencji wykonawczej/institucji gospodarki (za okres od początku roku do 31 grudnia 2012 r.).

¹⁹ W ramach dotacji podmiotowej – 25.000 tys. zł, w ramach dotacji na inwestycje i zakupy inwestycyjne – 30.375 tys. zł.

²⁰ W związku ze stanowiskiem Ministra Finansów przekazany w piśmie MRiRW z dnia 22 grudnia 2011 r. znak Fwe-4400-178/2011 wskazującym, iż środki z budżetu Unii Europejskiej otrzymane w wyniku zwrotu wydatków poniesionych na finansowanie pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 nie będą stanowiły przychodu Agencji, tym samym w planie finansowym ARiMR na 2012 r., w pozycji – Pozostałe przychody, w trybie art. 21 ust. 5 ustawy o finansach publicznych, dokonano zmniejszenia planowanych przychodów do 0 zł.

3.2. Gospodarowanie wolnymi środkami finansowymi

Stan środków finansowych na rachunkach bankowych ARiMR na dzień 31 grudnia 2012 r. wyniósł 128.820,8 tys. zł i były wyższy o 15.474,8 tys. zł (o 13,7%) od stanu na koniec 2011 r. wynoszącego 113.346 tys. zł. Były to między innymi środki finansowe pochodzące z wadów i należytego zabezpieczenia umów, niezwróconych dotacji do MRiRW, środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych oraz środków własnych ARiMR.

Przychody i dochody własne Agencji z tytułu odsetek wyniosły 4.223,3 tys. zł, w tym: kwota 235 tys. zł stanowiła odsetki od dotacji podmiotowej przekazanej na rachunek MRiRW; kwota 3.725,7 tys. zł – odsetki od wolnych środków przekazywanych w zarządzanie terminowe na rachunek Ministerstwa Finansów, a kwota 131,2 tys. zł – odsetki uzyskane w wyniku przekazywania depozytów overnight na rachunek Banku Gospodarstwa Krajowego Ministra Finansów, dokonywanych każdego dnia roboczego na podstawie stałego zlecenia ARiMR²¹.

(dowód: akta kontroli str. 2746, 3568–3585, 3673–3679)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.3. Należności i umorzenia

Opis stanu
faktycznego

Należności (brutto) na koniec 2012 r. w zakresie działalności krajowej wyniosły łącznie 221.757,3 tys. zł i były wyższe o 12.255,5 tys. zł (o 5,8%) w stosunku do stanu na koniec 2011 r. (w wysokości 209.501,8 tys. zł). Należności długoterminowe z tytułu finansowania lub dofinansowania przez Agencję dostaw i usług wyniosły 859,9 tys. zł i zmniejszyły się o 527,6 tys. zł w porównaniu do stanu należności na koniec 2011 r. (w kwocie 1.387,5 tys. zł).

Należności krótkoterminowe (bez dochodzonych na drodze sądowej), na koniec 2012 r., wyniosły łącznie 42.986 tys. zł i były niższe o 5.303,7 tys. zł (o 11%) w porównaniu do 2011 r. (wynoszących 48.289,7 tys. zł). Należności z tytułu wykupionych wierzytelności FRiOR, zmalały o 2.719,8 tys. zł (o 11,1%) i wyniosły 21.778,4 tys. zł a należności z tytułu FRiOR – kredyty modernizacyjne i naprawcze zmalały o 1.736,8 tys. zł (o 9,4%) i wyniosły 16.715,4 tys. zł.

Należności dochodzone na drodze sądowej wyniosły 112.488,1 tys. zł i były o 1.296,3 tys. zł wyższe w porównaniu do 2011 r. Były to przede wszystkim należności związane z finansowaniem i dofinansowaniem ponoszonych przez producentów rolnych kosztów zbioru, transportu, unieszkodliwienia padłych zwierząt, które wyniosły 111.442,1 tys. zł i były o 1.349,8 tys. zł wyższe (o 1,2%) w porównaniu do stanu na koniec 2011 r. (tj. 110.092,3 tys. zł). Stanowiły one 99% należności w tej kategorii.

Należności dochodzone przez Agencję na koniec 2012 r. wyniosły 54.745,5 tys. zł i były o 17.759,2 tys. zł (o 48%) wyższe w stosunku do stanu na koniec 2011 r. (w wysokości 36.986,3 tys. zł) Należności z tytułu wykupionych wierzytelności FRiOR wynoszące 15.799,3 tys. zł były o 7.398,7 tys. zł wyższe niż w 2011 r., a należności z tytułu realizacji umów przedfunduszowych były o 4.551,2 tys. zł wyższe w porównaniu do stanu na koniec 2011 r. i wyniosły 8.684,9 tys. zł.

Stan należności brutto (według wartości nominalnej) na podstawie art. 35b ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości został ustalony z uwzględnieniem odpisów aktualizacyjnych, zgodnie z zasadą ostrożności uwzględniającej stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty. Po uwzględnieniu odpisów stan należności netto

²¹ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 kwietnia 2011 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie (Dz. U. Nr 81, poz. 443).

na dzień 31 grudnia 2012 r. wyniósł 25.679 tys. zł, tj. był mniejszy o 1.526,6 tys. zł w porównaniu do stanu należności netto na dzień 31 grudnia 2011 r. (27.205,6 tys. zł).

Prezes Agencji na podstawie art. 24 w związku z art. 25, 26, 27 i 28 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa umorzył 42 wierzytelności dotyczące środków FRiOR w łącznej wysokości 7.554,9 tys. zł oraz rozłożył na raty 42 wierzytelności z tego tytułu na łączną kwotę 4.122,8 tys. zł²². Z tytułu realizacji Programów krajowych Agencja dokonała potrąceń dwóch należności i wierzytelności na łączną kwotę 20,6 tys. zł.

W wyniku badania umorzeń wierzytelności Agencji z tytułu FRiOR na łączną kwotę 1.869,4 tys. zł, (o 24,7% kwoty umorzonej w 2012 r.) stwierdzono, że były one dokonywane w oparciu o dokumentację wynikającą z art. 27 i 28 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o ARiMR oraz w oparciu o przesłanki wynikające z art. 25 ww. ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 2649–2680, 2894–2906)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.4. Koszty i wydatki

Opis stanu
faktycznego

3.4.1. Poniesione w 2012 r. przez Agencję koszty ogółem wyniosły 2.301.800,3 tys. zł i były niższe o 76.413,7 tys. zł (o 3,2%) od planu po zmianach (w wysokości 2.378.214 tys. zł). Najwyższe koszty dotyczyły kosztów funkcjonowania Agencji oraz kosztów realizacji zadań ustawowych.

Koszty funkcjonowania Agencji wyniosły 1.153.889,3 tys. zł i były niższe o 40.026,7 tys. zł (o 3,4%) od planu po zmianach (w wysokości 1.193.916 tys. zł).

Koszty te obejmowały:

- amortyzację – w wysokości 143.790,1 tys. zł, tj. 95,2% planu po zmianach;
- materiały i energię – w wysokości 36.725,7 tys. zł, tj. 92% planu po zmianach. Niepełna ich realizacja wynikała między innymi z niższego poziomu realizacji zakupu artykułów biurowych. Agencja poniosła także niższe koszty energii elektrycznej i mediów w poszczególnych lokalizacjach najmowanych na potrzeby Centrali ARiMR oraz niższe koszty zakupu części i akcesoriów samochodowych;
- podatki i opłaty – w wysokości 9.157,2 tys. zł, tj. 98,4% planu po zmianach;
- wynagrodzenia – w wysokości 538.545,3 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach;
- ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia wyniosły 119.157,1 tys. zł, tj. 96,7% planu po zmianach;
- koszty pozostałe zostały zrealizowane w kwocie 5.091,9 tys. zł, tj. 83,3% planu po zmianach. Niepełna ich realizacja wynikała między innymi z wprowadzenia rozwiązań oszczędnościowych dotyczących przejazdów i noclegów w trakcie podróży służbowych oraz ubezpieczenia samochodów i mienia.

(akta kontroli str. 3322–3331)

W ramach realizacji zadań ustawowych koszty wyniosły 1.141.810,8 tys. zł, tj. 97,1 % planu po zmianach i były poniesione na:

- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie części kosztów inwestycji i częściową spłatę kapitału kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych i zostały zrealizowane w kwocie 824.276,4 tys. zł, tj. 97 % planu po zmianach;

²² Wśród 42 umów umorzonych wierzytelności uwzględniono dwie umowy, w których dokonano umorzenia wierzytelności ARiMR z jednoczesnym rozłożeniem na raty pozostałej do spłaty kwoty należności.

- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie kosztów wznowienia produkcji oraz odtworzenia środków trwałych w przypadku wystąpienia szkód. Zaplanowane na ten cel koszty zrealizowano w kwocie 74.627,7 tys. zł, tj. w 91,6% planu po zmianach. Niższa od zakładanej realizacja planu finansowego w tej pozycji planu finansowego spowodowana była wyrażeniem przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zgody na uruchomienie takich kredytów dopiero w II półroczu 2012 r., co skutkowało zmniejszeniem poziomu dopłat. Na niższą realizację tego zadania miało wpływ również obniżenie w 2012 r. stopy redyskonta weksli NBP do poziomu 4,5% w skali roku;
- finansowanie lub dofinansowanie ponoszonych przez producentów rolnych kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich z gatunku bydło, owce, kozy, świnie lub konie – zrealizowano w kwocie 71.383 tys. zł, tj. 99,2 % planu po zmianach;
- finansowanie zalesiania gruntów rolnych – zrealizowano w kwocie 44.485,2 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach;
- działalność informacyjno–promocyjną – zrealizowano w kwocie 4.404,6 tys. zł, tj. 94% planu po zmianach. Niższa realizacja tych kosztów w stosunku do planowanych wynikała między innymi z wynegocjowania upustów cenowych na zakup czasu antenowego na przeprowadzenie kampanii promocyjnych oraz zamieszczanie artykułów sponsorowanych i komunikatów zarówno w prasie ogólnopolskiej, jak i lokalnej;
- finansowanie zadań w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt – zrealizowano w kwocie 264,2 tys. zł, tj. 53,7% planu po zmianach. Niższa realizacja kosztów wynikała głównie z niezrealizowania przez producenta zamówienia na wydruk i dystrybucję formularzy systemowych dla bydła, owiec i kóz oraz świń;
- realizację udzielonych poręczeń i gwarancji – w kwocie 38 tys. zł, tj. 14,4% planu po zmianach. Niższa od zakładanej realizacja tych kosztów wynikała między innymi z realizacji tylko 5 roszczeń na kwotę 38 tys. zł;
- pomoc finansową dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane wystąpieniem w okresie zimowym 2011/2012 ujemnych skutków przezimowania. Koszty w tym zakresie wyniosły 122.331,7 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach.

(dowód: akta kontroli str. 3279–33110, 3626–3650, 3681–3692)

Zaplanowane pozostałe koszty zostały zrealizowane w kwocie 6.100,2 tys. zł, (tj. 68,1% planu po zmianach). Było to spowodowane niższą realizacją zobowiązań wobec beneficjentów w ramach zakończonych programów pomocowych, jak również nieponoszeniem kosztów, w wyniku oddalenia lub odrzucenia przez sąd złożonych skarg oraz wydania wyroków sądowych na korzyść ARiMR.

Środki na wydatki majątkowe zostały zrealizowane w kwocie 97.455,3 tys. zł, tj. w 68,8% planu po zmianach. Niewykonanie planowanych nakładów inwestycyjnych wynikało z dokonanej przez ARiMR aktualizacji potrzeb na wydatki majątkowe wynikających, z poczynionych oszczędności z przeprowadzonych postępowań przetargowych. Zmniejszeniu uległy zobowiązania 2012 r. płatne w roku 2013 r. o 2.258,0 tys. zł z kwoty 3.028,0 tys. zł do kwoty 770,0 tys. zł (o 25,4%).

Wynik finansowy brutto i netto miał wartość ujemną i wyniósł 37.029,5 tys. zł i był wyższy o 19,5% od zaplanowanego (–46.006 tys. zł).

3.4.2. Zrealizowane w 2012 r. wydatki wyniosły 2.248.784 tys. zł, tj. 96,3% planu po zmianach.

Wydatki na funkcjonowanie Agencji zrealizowano w kwocie 1.027.796,2 tys. zł, tj. 97,9% planu po zmianach. Poniesiono je na:

- materiały i energię – 36.665,9 tys. zł (93,0% planu po zmianach);
- usługi obce – 324.947,9 tys. zł (95,5% planu po zmianach);
- podatki i opłaty – 9.233 tys. zł (98,7% planu po zmianach);
- wynagrodzenia – 534.175,1 tys. zł (99,9% planu po zmianach);
- ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia – 117.668,7 tys. zł (98,1% planu po zmianach);
- pozostałe, w tym między innymi podróże służbowe krajowe zagraniczne oraz ubezpieczenia (środki transportu, majątkowe, osobowe) – 5.105,6 tys. zł (84% planu po zmianach).

Pozostałe wydatki ARiMR wyniosły 1.121.735,2 tys. zł, tj. 98% planu po zmianach, z tego na realizację zadań ustawowych 1.115.528,7 tys. zł (98,3% planu po zmianach). Poniesiono je na:

- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie części kosztów inwestycji i częściową spłatę kapitału kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych – 794.028,4 tys. zł (98,2% planu po zmianach);
- częściową spłatę kapitału kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych z 2011 r. – 2.143,6 tys. zł (100% planu po zmianach);
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie kosztów wznowienia produkcji oraz odtworzenia środków trwałych w przypadku wystąpienia szkód – 79.336,2 tys. zł (97,1% planu po zmianach);
- finansowanie lub dofinansowanie ponoszonych przez producentów rolnych kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich z gatunku bydło, owce, kozy, świny lub konie – 68.682,5 tys. zł (97,6 % planu po zmianach);
- finansowanie zalesiania gruntów rolnych – 44.485,2 tys. zł (100% planu);
- działalność informacyjno-promocyjną – 4.218,9 tys. zł (89,3% planu po zmianach);
- finansowanie zadań w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt – 264,2 tys. zł (53,7% planu po zmianach);
- realizację udzielonych poręczeń i gwarancji – 38 tys. zł (14,4% planu po zmianach);
- pomoc finansową dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane wystąpieniem w okresie zimowym 2011/2012 ujemnych skutków przezimowania – 122.331,7 tys. zł (99,9% planu po zmianach).

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu ustalania nadwyżki środków finansowych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji²³ Rolnictwa wyliczona kwota nadwyżki finansowej wyniosła 0 zł²⁴.

(dowód: akta kontroli str. 2654–2669)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

²³ Dz. U. z 2012 r., poz. 1493.

²⁴ Stan środków na rachunkach bankowych na dzień 31 grudnia 2012 r. z wyłączeniem środków pieniężnych, o których mowa w rozporządzeniu wynosił 103.542,3 tys. zł, a stan zobowiązań krótkoterminowych na dzień 31 grudnia 2012 r. płatnych ze środków pieniężnych niewykorzystanych do dnia 31 grudnia 2012 r. zgodnie z załącznikiem nr 1 wynosił 103.542,3 tys. zł.

3.5. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Opis stanu
faktycznego

Przeciętne zatrudnienie w 2012 r., w przeliczeniu na pełne etaty, wyniosło w Agencji 11.040 osób, co stanowiło 95,5% planowanej wysokości zatrudnienia (tj. 11.558 etatów). W porównaniu do 2011 r. zatrudnienie było niższe o 236 etatów (o 2,1%), w tym w Centrali o 57 etaty, w biurach powiatowych o 256 etatów. W Oddziałach Regionalnych zatrudnienie było wyższe o 77 etatów w porównaniu do 2011 r. Przyczyną zmniejszenia zatrudnienia było przede wszystkim rozwiązywanie umów o pracę z pracownikami (ponad 56% zwolnień pracowniczych były to odejścia za porozumieniem stron, oświadczenia pracownika o rozwiązaniu umowy o pracę lub przejście na emeryturę), a zwiększenie zatrudnienia w oddziałach regionalnych, wynikało z konieczności zwiększenia obsady kadrowej w biurach kontroli na miejscu.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie osobowe brutto przypadające na 1 etat w 2012 r. wyniosło 4.059 zł i było wyższe o 111 zł (o 2,8%) w porównaniu do 2011 r. Koszty wynagrodzeń zostały zrealizowane w wysokości 538.545,3 tys. zł, tj. w 99,8% kosztów planowanych w wysokości 539.752 tys. zł. Koszty wynagrodzeń i wynagrodzeń bezosobowych w 2012 r. nie przekroczyły wysokości kosztów z 2011 r.²⁵ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie Prezesa ARiMR nie przekroczyło wysokości określonej w ustawie z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi²⁶.

(dowód: akta kontroli str. 3117–3162)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.6. Zamówienia publiczne

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą udzielono ogółem 260 zamówień publicznych²⁷ na łączną kwotę 332.336,6 tys. zł, w tym 213 (81,9%) postępowań w trybie przetargu nieograniczonego na kwotę 215.980,9 tys. zł, 24 (9,2%) postępowań w trybie zamówienia z wolnej ręki na kwotę 108.951,5 tys. zł, 20 (7,7%) postępowań w trybie zapytania o cenę na kwotę 3.388,2 tys. zł, dwa (0,8%) postępowania w trybie licytacji elektronicznej na kwotę 175,9 tys. zł oraz jedno (0,4 %) postępowanie w trybie przetargu ograniczonego na kwotę 3.840 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 1842–1847)

Spośród czterech poddanych analizie zamówień na łączną kwotę 96.282,4 tys. zł, tj. 29% ogólnej wartości zamówień udzielonych w 2012 r., trzy udzielono w trybie przetargu nieograniczonego na łączną kwotę 93.309,8 tys. zł, a jedno w trybie zamówienia z wolnej ręki o wartości 2.972,6 tys. zł.

Skontrolowane postępowania o udzielenie zamówienia publicznego były zgodne z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych²⁸ oraz z wewnętrznymi przepisami Agencji²⁹.

Roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach publicznych w 2012 r. zostało sporządzone zgodnie z wzorem zawartym w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2006 r.³⁰ i przesłane w dniu 7 lutego 2013 r. do Urzędu Zamówień Publicznych.

(dowód: akta kontroli str. 1633–1847)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

²⁵ Stosownie do art. 24, 25, 26 i 27 ustawy z dnia 22 grudnia 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej (Dz. U. Nr 291, poz. 1707).

²⁶ Dz. U. Nr 26, poz. 306 ze zm.

²⁷ W tym 222 postępowań zakończonych udzieleniem zamówienia, których wartość przekraczała wyrażoną w złotych równowartość kwoty 14.000 euro.

²⁸ Dz. U. Nr 113, poz. 759 ze zm.

²⁹ Zarządzenie Prezesa ARiMR Nr 126/2009 z dnia 28 października 2009 r. w sprawie zasad i trybu postępowania w procesie udzielania zamówień publicznych w ARiMR, zmienione Zarządzeniem nr 20/2011 z dnia 15 marca 2011 r.

³⁰ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2006 r. w sprawie zasad informacji zawartych w rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach, jego wzoru oraz sposobu przekazywania (Dz. U. z 2006 r., Nr 155, poz. 1110)

3.7. Zobowiązania

Opis stanu
faktycznego

Zobowiązania Agencji w działalności krajowej na dzień 31 grudnia 2012 r. wyniosły 267.559,2 tys. zł. Zobowiązania były niższe od wykazanych w planie po zmianach (w kwocie 268.667 tys. zł) o 1.107,8 tys. zł, tj. o 0,4% oraz wyższe o 17.479,1 tys. zł (o 7%) od zobowiązań na koniec 2011 r. (w wysokości 250.080,1 tys. zł). Na koniec 2012 r. nie wykazano zobowiązań wymagalnych.

Były to zobowiązania krótkoterminowe, dotyczące między innymi krajowej działalności statutowej Agencji – 137.533,3 tys. zł oraz kosztów jej funkcjonowania, w tym z tytułu podatków, opłat do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – 40.146,9 tys. zł, z tytułu dostaw robót i usług – 21.107,9 tys. zł, oraz z tytułu kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych – 763,1 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 2648)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

4. Rzetelność sporządzania sprawozdań w zakresie operacji finansowych oraz budżetowych

Opis stanu
faktycznego

Sporządzone przez Agencję sprawozdania o stanie należności i zobowiązań za IV kwartał 2012 r., tj. Rb–N kwartalne sprawozdanie o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych, Rb–Z kwartalne sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji, sprawozdania Rb–UN roczne sprawozdanie uzupełniające o stanie należności z tytułu papierów wartościowych według wartości księgowej, Rb–UZ roczne sprawozdanie uzupełniające o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych, a także Rb–35 kwartalne sprawozdanie z wykonania planu dochodów i wydatków agencji wykonawczej, Rb–40 kwartalne sprawozdanie z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2012 r. planu finansowego ARiMR, przekazywały na koniec 2012 r. prawdziwy i rzetelny obraz należności i zobowiązań, dochodów i przychodów oraz wydatków i kosztów. Podane w sprawozdaniach wielkości odpowiadały zapisom w ewidencji księgowej. Sprawozdania zostały przekazane do Głównego Urzędu Statystycznego, Ministerstwa Finansów oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w terminach określonych w rozporządzeniach Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych³¹ oraz z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej³².

(dowód: akta kontroli str. 2386–2404, 2624–2649, 2696–2741, 2728–2737)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie terminowość i rzetelność sporządzonych przez Agencję sprawozdań w zakresie operacji finansowych oraz sprawozdań budżetowych.

³¹ Dz. U. Nr 43, poz. 247.

³² Dz. U. Nr 20, poz. 103.

5. Wykonanie zadań

5.1. Rozliczenie dotacji budżetowych

Opis stanu
faktycznego

Dotacja podmiotowa w wysokości 2.005.785 tys. zł³³ została w trakcie roku zwiększona o 16.082 tys. zł między innymi ze względu na sfinansowanie skutków zwiększenia stopy redyskonta weksli NBP z 4,75% do poziomu 5% w stosunku rocznym³⁴.

W związku z aktualizacją planowanych wydatków bieżących, uwzględniającą między innymi niższe niż planowano zapotrzebowanie na środki finansowe na realizację do końca 2012 r. zadań w zakresie dopłat do oprocentowania kredytów preferencyjnych, a także w wyniku obniżenia od 6 grudnia 2012 r. stopy redyskonta weksli NBP do poziomu 4,5% w skali rocznej, Agencja zgłosiła do dyspozycji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi kwotę 25.000 tys. zł na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych w ramach dotacji podmiotowej.

Z przekazanej ARiMR kwoty 1.996.867 tys. zł wykorzystano 1.996.858,6 tys. zł (99,9%), a niewykorzystaną kwotę 8,4 tys. zł Agencja przekazała na rachunek wydatków MRiRW w dniu 30 stycznia 2013 r. Przekazywanie dotacji podmiotowej następowało według harmonogramu, po uprzednim przekazaniu przez Agencję zapotrzebowań do MRiRW.

Z dotacji podmiotowej finansowano bieżące koszty funkcjonowania Agencji, a także koszty Agencji powstałe w związku z realizacją zadań przez jednostki niezaliczone do sektora finansów publicznych na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa³⁵.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi przyznał ARiMR dotacje celowe w łącznej wysokości 311.777,7 tys. zł. Udzielenie dotacji zostało poprzedzone zawarciem umów:

- 1) Nr 1/2012 z dnia 22 maja 2012 r. na wykonanie zadań z zakresu inwestycji i zakupów inwestycyjnych z przeznaczeniem na przebudowę lokali, wykup lokali terenowych, budowę i aktualizację LPIS, budowę i rozbudowę systemów IT (w tym między innymi: ZSZiK, RG, OFSA) oraz na pozostałe nakłady majątkowe (w tym: sprzęt informatyczny, oprogramowanie, infrastrukturę techniczną, zakup środków transportu oraz inne wydatki majątkowe) w wysokości 165.000 tys. zł. W wyniku podpisania 7 aneksów dotacja została zmniejszona do kwoty 105.435 tys. zł.

Środki z dotacji zostały wykorzystane w łącznej kwocie 93.856,8 tys. zł, w tym przede wszystkim na: budowę i rozbudowę systemów IT ARiMR – 48.672,1 tys. zł. Niewykorzystane środki w wysokości 11.578,2 tys. zł, w dniu 14 stycznia 2013 r., zostały zwrócone na rachunek MRiRW. Na rachunek ten przekazano również naliczone przez bank odsetki w łącznej kwocie 17,7 tys. zł. Niewykorzystanie środków z dotacji celowej wynikało przede wszystkim z niepełnej realizacji zadań dotyczących nakładów na budowę i rozbudowę systemów IT ARiMR, sprzęt informatyczny i biurowy, infrastrukturę techniczną;

³³ W tej wysokości dotacja podmiotowa została określona w załącznikach 9 i 12 do ustawy budżetowej na rok 2012 z dnia 20 marca 2012 r.

³⁴ Stopa stanowiąca podstawę do naliczania wysokości oprocentowania kredytów preferencyjnych udzielanych na realizację inwestycji w rolnictwie i przetwórstwie produktów rolnych.

³⁵ Dz. U. z 2009 r. Nr 22, poz. 121 ze zm.

- 2) Nr 2/2012 z dnia 15 czerwca 2012 r. na realizację zadania pn. Sfinansowanie pomocy finansowej dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane wystąpieniem w okresie zimowym 2011/2012 ujemnych skutków przezimowania w wysokości 52.000 tys. zł. W wyniku podpisania 4 aneksów dotacja została zwiększona do 122.500 tys. zł. Środki z dotacji zostały wykorzystane w łącznej kwocie 122.331,7 tys. zł³⁶ (99,9%). Niewykorzystane środki w wysokości 168,3 tys. zł zostały 14 stycznia 2013 r. zwrócone na rachunek MRiRW. Agencja zwróciła również MRiRW naliczone przez bank odsetki w łącznej kwocie 48,7 tys. zł;
- 3) Nr 01-RYB-PT-ARiMR/2012 z dnia 25 października 2012 r. na realizację zadania pn. „Wykonywanie zadań Instytucji Zarządzającej w zakresie wdrażania osi priorytetowej 1, 2 i Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013” w wysokości 6.277,7 tys. zł. Finansowanie z budżetu UE wyniosło 4.533,3 tys. zł (w tym wydatki majątkowe 9,0 tys. zł), współfinansowanie krajowe 1.511,1 tys. zł (w tym wydatki majątkowe 3,0 tys. zł), a wysokość podatku VAT 233,3 tys. zł. Środki z dotacji zostały wykorzystane w wysokości 6.085,7 tys. zł (96,9%), w tym na wydatki: bieżące – 5.890,2 tys. zł, majątkowe – 11 tys. zł, a na podatek VAT – 184,5 tys. zł. Cele zadania zostały osiągnięte. Niewykorzystaną kwotę dotacji celowej w wysokości 192 tys. zł ARiMR zwróciła w dniu 14 stycznia 2013 r. na rachunek bankowy MRiRW. Agencja zwróciła również MRiRW naliczone przez bank odsetki w łącznej kwocie 5,9 tys. zł;
- 4) Nr PT/2/2012 z dnia 10 grudnia 2012 r. na realizację części zadań wynikających z art. 6 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 oraz art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich³⁷, w celu wsparcia procesu wdrażania PROW na lata 2007–2013 oraz w celu wsparcia realizacji zadań agencji płatniczej, w wysokości – 18.000 tys. zł, w tym środki UE stanowiły – 13.500 tys. zł, a środki krajowe – 4.500 tys. zł. Środki z dotacji zostały wykorzystane w wysokości 17.999 tys. zł (99,99% planowanych). Cele zadania zostały osiągnięte. Niewykorzystaną kwotę dotacji celowej w wysokości 1 tys. zł ARiMR zwróciła w dniu 14 stycznia 2013 r. na rachunek bankowy MRiRW. Agencja zwróciła również MRiRW naliczone przez bank odsetki w łącznej kwocie 4,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 707–838, 1080–1143, 1293–1352, 3624, 3554–3658)

Na realizację programów finansowanych z UE Agencja otrzymała³⁸ w 2012 r. środki:

- z EFRG³⁹ w kwocie 9.435.569,6 tys. zł, z tego wydatkowano 9.435.534,5 tys. zł, a 35,1 tys. zł zwrócono na rachunek Ministerstwa Finansów,
- z EFRROW⁴⁰ w kwocie 8.558.403,4 tys. zł, z tego wydatkowano 8.558.385,7 tys. zł, a 17,7 tys. zł zwrócono na rachunek Ministerstwa Finansów.

³⁶ Pomoc została przyznana 135.667 producentom rolnym, do powierzchni 1.224 tys. ha, na której trzeba było dokonać ponownego obsiania.

³⁷ Dz. U. z 2013 r., poz. 173.

³⁸ Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej (Dz. U. z 2012, poz. 1065), środki na finansowanie płatności w ramach Wspólnej Polityki Rolnej w części podlegającej refundacji Agencja otrzymywała: ze środków EFRROW od Ministra Finansów na wniosek Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na podstawie składanych zapotrzebowań, a ze środków EFRG od Ministra Finansów na podstawie składanych zapotrzebowań.

³⁹ Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji.

⁴⁰ Europejski Fundusz Rolniczy na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

- na współfinansowanie krajowe WPR – UPO w kwocie 3.045.154,3 tys. zł, z tego wydatkowano 3.044.959,3 tys. zł, a 195 tys. zł zwrócono na rachunek MRiRW;
- na współfinansowanie krajowe PROW 2007–2013 w kwocie 1.888.603 tys. zł, z tego wydatkowano 1.888.596,7 tys. zł, a 6,3 tys. zł zwrócono na rachunek MRiRW;
- na współfinansowanie krajowe PO RYBY 2007–2013 w kwocie 180.687,7 tys. zł⁴¹, z tego wydatkowano 180.404,6 tys. zł, a 283,1 tys. zł zwrócono na rachunek MRiRW;
- z EFR⁴² w kwocie 606.727,1 tys. zł⁴³.

(dowód: akta kontroli str. 651–706, 2529–2534, 3624)

5.2. Realizacja wydatków w układzie zadaniowym

W zakresie budżetu zadaniowego ARiMR przekazała Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi następujące druki planistyczne: BZ–1, BZ–2, BZ–3, BZ–RC dotyczące zestawienia planowanych wydatków z budżetu państwa w układzie zadaniowym na następny rok budżetowy z uwzględnieniem funkcji, zadań, podzadań i działań wraz z celami oraz określeniem ich mierników i podaniem ich docelowej wartości.

W ramach funkcji 21 Polityka rolna i rybacka, dotyczącym części 33 – Rozwój wsi, Agencja wskazała:

Zadanie 21.7. Realizacja Wspólnej Polityki Rolnej oraz pomocy krajowej. Celem tego zadania jest wsparcie dla sektora rolnospożywczego z budżetu krajowego. W ramach tego zadania określono następujące podzadania:

Podzadanie 21.7.2. Pomoc krajowa i wspólnotowa inna niż WPR, którego celem jest wsparcie dla sektora rolnospożywczego z budżetu krajowego. Za miernik określający monitorowanie realizacji podzadania przyjęto liczbę zawartych umów kredytowych. W ramach tego podzadania określono 4 działania;

Podzadanie 21.7.3. Wspieranie realizacji WPR Unii Europejskiej Celem podzadania jest pomoc dla wstępnie uznanych organizacji producentów owoców i warzyw. Za miernik określający monitorowanie realizacji podzadania przyjęto ilość decyzji o przyznaniu pomocy finansowej. W ramach tego podzadania określono 2 działania;

Podzadanie 21.7.4. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013. Celem podzadania był zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. Za miernik określający monitorowanie realizacji podzadania przyjęto liczbę umów/decyzji w danym roku. W ramach tego podzadania określono 4 działania;

Podzadanie 21.7.5. Realizacja płatności bezpośrednich. Celem podzadania jest wsparcie dochodów rolniczych. Za miernik określający monitorowanie realizacji podzadania przyjęto liczbę rolników dla których zrealizowano płatności. W ramach tego podzadania określono 3 działania.

⁴¹ Na podstawie umowy nr RYB 1/2012 zawartej w dniu 18 stycznia 2012 r. pomiędzy Agencją i Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi o udzielenie dotacji celowej w części współfinansowania krajowego na wykonywanie zadania w zakresie dokonywania płatności na rzecz beneficjentów realizujących operacje w ramach środków, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 3 kwietnia 2009 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz. U. Nr 72, poz. 619 ze zm.) wraz z 4 aneksami.

⁴² Europejski Fundusz Rybacki.

⁴³ Dane te pozyskano ze sprawozdania po korekcie Rb–28UE część 62 – Rybołówstwo, ponieważ płatności dokonuje BGK, a środki pieniężne nie wpływają na rachunek ARiMR.

W ramach funkcji 22 Planowanie strategiczne oraz obsługa administracyjna i techniczna⁴⁴, dotyczącym części 33 – Rozwój wsi, Agencja wskazała:

Zadanie 22.1. Koordynacja merytoryczna działalności, planowania strategicznego i operacyjnego. W ramach tego zadania określono następujące podzadania:

22.1.1. Promocja, reprezentacja urzędu i doradztwo o charakterze programowym i ogólnopolitycznym. W ramach tego podzadania przyjęto 4 działania;

22.1.2. Ochrona informacji, danych osobowych, zarządzanie systemem bezpieczeństwa informacji oraz obsługa prawna. W ramach tego podzadania przyjęto 2 działania;

22.1.3. Audyt oraz kontrola. W ramach tego podzadania przyjęto 2 działania.

Zadanie 22.2. Obsługa administracyjna. W ramach tego zadania wskazano podzadania:

22.2.1. Zarządzanie zasobami ludzkimi oraz realizacji polityki finansowej. W ramach tego podzadania przyjęto 2 działania;

22.2.2. Obsługa logistyczna. W ramach tego zadania przyjęto 4 działania;

Zadanie 22.3. Obsługa techniczna. W ramach tego zadania przyjęto podzadania:

22.3.1. Zarządzanie systemami teleinformatycznymi. W ramach tego podzadania przyjęto 3 działania;

22.3.2. Utrzymanie i odnowa majątku. W ramach tego podzadania przyjęto 5 działań.

W części 62 – Rybołówstwo, w funkcji 21 Polityka rolna i rybacka, Agencja wskazała zadanie 21.6. Wspieranie rybactwa śródlądowego i rybołówstwa morskiego, podzadanie 21.6.3. PO Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013. Celem podzadania jest wzmocnienie pozycji konkurencyjnej polskich podmiotów związanych z rybołówstwem i rybactwem. W ramach podzadania określono 3 działania.

W sporządzonym przez Agencję rocznym sprawozdaniu Rb-BZ2 z wykonania planu finansowego ARiMR w układzie zadaniowym za okres od początku roku do dnia 31 grudnia 2012 r. wykazano zrealizowane wydatki w kwocie 2.248.784 tys. zł, tj. w wysokości 96,3% planu po zmianach. Założone wartości mierników zostały osiągnięte, a wykazane rozbieżności (które zostały wyjaśnione) nie były istotne i nie miały wpływu na wykonanie planu finansowego ARiMR w 2012 r. w układzie zadaniowym. Roczne sprawozdanie Rb-BZ2 zostało sporządzone zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁴⁵.

(dowód: akta kontroli str. 199–227, 839–935, 3248–3256)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Opis stanu
faktycznego

5.3. Realizacja programów współfinansowanych środkami Unii Europejskiej

5.3.1. W 2012 r. ARiMR realizowała zadania w ramach programów finansowanych ze środków UE jako: akredytowana agencja płatnicza w zakresie uruchamiania środków pochodzących z EFRG i EFRROW⁴⁶, podmiot wdrażający dla 15 działań

⁴⁴ W zadaniach, podzadaniach i działaniach dla funkcji 22 przyjęto jako cel zapewnienie sprawnego funkcjonowania urzędu w zakresie merytorycznej działalności, planowania strategicznego i operacyjnego, a jako miernik przyjęto ilość etatów zaangażowanych w proces planowania strategicznego i operacyjnego (%).

⁴⁵ Dz. U. Nr 298, poz. 1766.

⁴⁶ Na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie przyznania Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa akredytacji agencji płatniczej w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji oraz Europejskiego Funduszu Rolniczego Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 204, poz. 1506 ze zm.).

Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (PROW 2007–2013)⁴⁷ oraz instytucja pośrednicząca w zakresie realizacji osi 1, 2 i 3 Programu Operacyjnego „Zrównoważony sektor rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013” (PO RYBY 2007–2013)⁴⁸.

Na realizację programów finansowanych ze środków UE i współfinansowanych z budżetu krajowego wydatkowano łącznie 24.824.549,7 tys. zł (brutto), z tego na WPR (I filar) – 12.494.837,3 tys. zł, PO RYBY 2007–2013 – 806.500,2 tys. zł oraz PROW 2007–2013 – 11.523.212,2 tys. zł.

Na realizację ww. programów wydatkowano łącznie 23.749.513,7 tys. zł (netto), z tego ze środków unijnych 18.635.300,5 tys. zł oraz ze środków krajowych 5.114.213,2 tys. zł. I tak na:

- WPR (I filar) – 12.486.169,6 tys. zł (9.441.238,6 tys. zł środki UE i 3.044.931,0 tys. zł środki krajowe),
- PO Ryby 2007–2013 – 800.676,5 tys. zł (619.988,8 tys. zł środki UE i 180.687,7 tys. zł środki krajowe),
- PROW 2007–2013 – 10.462.667,6 tys. zł (8.574.073,1 tys. zł środki UE i 1.888.594,5 tys. zł środki krajowe).

Środki te nie były ujmowane w planie finansowym Agencji stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 stycznia 2009 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa⁴⁹. Zgodnie z § 10 tego rozporządzenia środki pochodzące z funduszy UE są gromadzone, wydatkowane i ewidencjonowane w sposób określony w odrębnych przepisach i umowach międzynarodowych. Środki te są przekazywane Agencji na podstawie składanych przez nią zapotrzebowań, zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 22 września 2006 r. o uruchomieniu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej⁵⁰.

(dowód: akta kontroli str. 2748–2756)

5.3.2. Płatności bezpośrednie

Agencja obsługiwała wnioski o przyznanie płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego złożone w 2011 i 2012 r. W ramach kampanii 2011 r. wydano 1.357.761 decyzji administracyjnych w sprawie przyznania płatności, co stanowi 99,9% obsługiwanych wniosków (1.358.498). Z możliwości składania przez Internet wniosków o przyznanie płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego skorzystało 769 beneficjentów, tj. o 606 więcej niż w 2011 r. Agencja w 2012 r. kontynuowała, rozpoczętą w 2011 r., akcję informacyjną o możliwości składania wniosku o przyznanie płatności w formie elektronicznej.

W ramach kampanii 2012 r. do końca 2012 r. wydano 1.009.987 decyzji w sprawie przyznania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, co stanowiło 74,3% wszystkich obsługiwanych wniosków w 2012 r. W ramach kampanii 2012 r. w trakcie wydawania było 85.545 decyzji, a w obsłudze pozostało 263.755 spraw.

(dowód: akta kontroli str. 3165–3171, 3332–3391, 2235–2364)

⁴⁷ Na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427 ze zm.).

⁴⁸ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 3 kwietnia 2009 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz. U. Nr 72, poz. 619 ze zm.).

⁴⁹ Dz. U. Nr 30, poz. 193 ze zm.

⁵⁰ Dz. U. Nr 187, poz. 1381 ze zm.

W ramach WPR (I filar) na płatności bezpośrednie i UPO krajowe wydatkowano łącznie 10.752.329,9 tys. zł (netto), z tego:

1. w ramach płatności bezpośrednich wypłacono łącznie 8.326.562,3 tys. zł, w tym ze środków unijnych – 8.279.647,3 tys. zł i ze środków krajowych 46.915 tys. zł⁵¹, z tego:
 - z tytułu Jednolitej Płatności Obszarowej zrealizowano płatności w kwocie 7.520.693,1 tys. zł, w tym w kampanii 2011 r. – 6.554.299,4 tys. zł, w kampanii 2012 r. – 961.471,9 tys. zł oraz w kampaniach z lat 2004–2010 – łącznie 4.921,9 tys. zł;
 - z tytułu oddzielnej płatności cukrowej dokonano płatności w wysokości 548.785,8 tys. zł, z tego kampanii 2011 r. – 511.921 tys. zł, w kampanii 2012 r. – 36.827 tys. zł oraz w kampaniach z lat 2006–2010 – łącznie 38 tys. zł;
 - z tytułu płatności do upraw energetycznych realizowano płatności w kampaniach z lat 2007–2009, które wyniosły 72 tys. zł.

W ramach oddzielnej płatności z tytułu owoców i warzyw wypłacono 20.029 tys. zł (z kampanii 2011 r.), a w ramach oddzielnej płatności z tytułu owoców i warzyw (płatność do pomidorów) kwotę 992,8 tys. zł. Ponadto w ramach przejściowych płatności z tytułu owoców miękkich zrealizowano płatności na kwotę 94.206,5 tys. zł (ze środków UE – 47.291,5 tys. zł oraz krajowych – 46.915 tys. zł). W ramach kampanii 2011 r. wypłacono 94.013,4 tys. zł, a ramach kampanii 2008–2009 – 193,1 tys. zł.

W ramach wsparcia specjalnego wypłacono środki unijne w kwocie 141.783 tys. zł, w tym na:

- specjalną płatność obszarową do powierzchni upraw roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych w kwocie 30.991,3 tys. zł: (kampania 2010 r. – 17 tys. zł, kampania 2011 r. – 30.953,4 tys. zł oraz kampania 2012 r. – 20,9 tys. zł);
 - płatność do krów w kwocie 104.922 tys. zł (24,1 tys. zł – kampania 2010 r. i 104.897,8 tys. zł – kampania 2011 r.);
 - płatność do owiec w kwocie 5.869,7 tys. zł (7,8 tys. zł – kampania 2010 r. i 5.861,9 tys. zł – kampania 2011 r.).
2. Z tytułu Uzupełniającej Płatności Obszarowej (UPO) – finansowanych ze środków krajowych – zrealizowano płatności na łączną kwotę 2.425.767,6 tys. zł, w tym:
 - UPO do innych roślin na kwotę 1.874.995,7 tys. zł (1.694.056,3 tys. zł – kampania 2011 r., 179.119,5 tys. zł – kampania 2012 r. oraz 1.819,9 tys. zł – kampanie 2004–2010);
 - UPO na płatności zwierzęce na kwotę 548.369,9 tys. zł (505.301,5 tys. zł – kampania 2011 r., 42.349,3 tys. zł – kampania 2012 r. oraz 719,1 tys. zł – kampanie z lat 2007–2010);
 - UPO do chmielu na kwotę 2.326,8 tys. zł (2.055,6 tys. zł – kampania 2011 r., 271,1 tys. zł – kampania 2012 r., 15,2 zł – kampanie z lat 2007–2009);
 - z tytułu płatności niezwiązanych do skrobi wypłacono 75,3 tys. zł.

⁵¹ Kurs euro dla płatności bezpośrednich, określony zgodnie z art. 3 rozporządzenia Komisji (We) nr 1913/2006 na rok 2011 r. wynosił 4,050 zł, a na 2012 r. – 4,1038 zł.

W 2012 r. nie zrealizowano płatności do surowca tytoniowego (płatność do tytoniu), gdyż zgodnie z przepisami art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemu wsparcia bezpośredniego⁵² decyzje w sprawie przyznania płatności obszarowych i dotyczących płatności do tytoniu są wydawane nie wcześniej niż od dnia 15 kwietnia roku następującego po roku złożenia wniosku.

Z tytułu płatności bezpośrednich w 2012 r. odzyskano od beneficjentów kwotę 12.158,5 tys. zł, z tego 11.949,2 tys. zł stanowiły środki UE. Z tytułu UPO ze środków krajowych odzyskano 7.172,3 tys. zł⁵³.

(dowód: akta kontroli str. 2752–2763, 3332–3342)

Objęte badaniem wsparcie udzielone w ramach systemów wsparcia bezpośredniego na kwotę 63.264,6 tys. zł było wypłacone zgodnie z wysokością kwot wynikających z decyzji kierowników Biur Powiatowych ARiMR, z uwzględnieniem stawek ustalonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na 2011 r. Płatności były prawidłowo ewidencjonowane i terminowo przekazane na rachunki bankowe wykazywane przez beneficjentów we wnioskach o wpis do ewidencji producentów⁵⁴. W wyniku badania zrealizowanych płatności bezpośrednich dla czterech losowo wybranych beneficjentów stwierdzono, że w każdym przypadku płatności na rachunek beneficjenta były dokonywane w dniu, w którym zapotrzebowane środki wpływały na rachunek ARiMR.

(dowód: akta kontroli str. 2818–2862, 3172–3215, 3495)

5.3.3. Wspólna Organizacja Rynku Owoców i Warzyw

W 2012 r. o przyznanie pomocy finansowej wnioskowało 221 wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw. Wydano 394 decyzje dla 206 wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw przyznając pomoc w łącznej kwocie 1.731.201,3 tys. zł, z tego na sfinansowanie:

- kosztów związanych z utworzeniem grupy producentów i prowadzeniem działalności administracyjnej – 57.824,5 tys. zł;
- części kwalifikowanych kosztów inwestycji ujętych w zatwierdzonym planie dochodzenia do uznania – 1.673.376,8 tys. zł (ze środków unijnych wypłacono kwotę 1.158.952 923,9 tys. zł, a ze środków krajowych – 572.248,4 zł).

O dofinansowanie z funduszu operacyjnego uznanych organizacji producentów owoców i warzyw wnioskowało 5 uznanych organizacji producentów owoców i warzyw. W 2012 r. przyznano tym organizacjom wsparcie w wysokości 2.608,2 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 3230–3231)

5.3.4. Wspólna Organizacja Rynku Rybnego

Na finansowanie zadań w ramach Wspólnej Organizacji Rynku Rybnego wydano łącznie 26 decyzji na kwotę 1.470,2 tys. zł. W 2012 r. złożono jeden wniosek o przyznanie pomocy finansowej z tytułu przygotowania programu operacyjnego uznanych organizacji na kwotę 30,2 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 2747)

⁵² Dz. U. z 2012 r., poz. 1164 ze zm.

⁵³ Środki odzyskane obejmują wpłaty beneficjentów, rozliczenia poprzez kompensaty oraz należności i zobowiązania.

⁵⁴ W terminie wynikającym z art. 29 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) Nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiającego wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiającego określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1290/2005, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 (Dz.U. L. 30 z 31 stycznia 2009 r., s. 16, ze zm.).

5.3.5. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013

PROW 2007–2013 obejmował 23 działania, z których 15 wdrażała ARiMR, a osiem – w ramach działań delegowanych: samorządy województw (sześć działań) oraz po jednym – Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA) oraz Agencja Rynku Rolnego (ARR). Część zadań realizowanych przez Agencję były kontynuacją instrumentów wdrażanych w latach 2004–2006, tj. w ramach PROW oraz SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwoju obszarów wiejskich”⁵⁵.

Wydatki netto w ramach PROW na lata 2007–2013, wyniosły ogółem 10.462.667,6 tys. zł, w tym 8.574.073,1 tys. zł ze środków unijnych (EFRROW) oraz 1.888.594,5 tys. zł ze środków krajowych. Wydatki brutto wyniosły ogółem 11.523.212,2 tys. zł, w tym 8.576.961,1 tys. zł ze środków unijnych i 2.946.251 tys. zł ze środków krajowych⁵⁶.

Wykorzystanie środków EFROW za lata 2007–2011 wyniosło 8.579.707,9 tys. euro, co stanowiło 64% limitu środków EFROW (w wysokości 13.398.928,2 tys. euro) przeznaczonych na PROW 2007–2013. Wykorzystanie limitów finansowych Programu za lata 2007–2010 wyniosło po 100%, a za 2011 r. 40,3%. Limit środków na 2011 r., zgodnie z zasadą n+2 może zostać rozliczony do końca 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 3164, 3452–3453)

Od uruchomienia Programu złożono 5.471.332 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę 63.927.765,5 tys. zł⁵⁷. Zatwierdzono do realizacji 5.119.884 decyzji oraz umów na łączną kwotę 44.172.911,8 tys. zł, co stanowiło 63% limitu finansowego dla całego Programu. Zrealizowano płatności na kwotę 41.287.243,6 tys. zł (57,9% limitu finansowego), w tym ze środków UE – 31.247.029,5 tys. zł. Natomiast w 2012 r. zrealizowano płatności na kwotę 11.523.212,2 tys. zł, w tym 8.576.961,1 tys. zł ze środków unijnych (EFRROW).

Od początku Programu odzyskano łącznie 72.392,3 tys. zł, z tego 52.140,7 tys. zł stanowiły środki UE. W 2012 r. odzyskano 32.122,2 tys. zł, z tego 24.567,5 tys. zł stanowiły środki UE⁵⁸.

Spośród 15 działań wdrażanych przez Agencję, najwyższe wsparcie udzielone zostało w ramach: osi 1 Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego w działaniu 123 „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”. Narastająco zrealizowano płatności dla 861 beneficjentów w kwocie 1.620.468,9 tys. zł (42,3% limitu), z tego w 2012 r. wypłacono 568.190,8 tys. zł (w tym 426.143,1 tys. zł stanowiły środki UE). Objęte badaniem wnioski o przyznanie pomocy z działania 123 na kwotę 1.660,6 tys. zł były rozliczone zgodnie z obowiązującą w tym zakresie procedurą⁵⁹, z uwzględnieniem ustaleń stwierdzonych w trakcie wizytacji i kontroli na miejscu. Podstawą do wyliczenia kwoty pomocy do wypłaty były faktycznie poniesione koszty kwalifikowalne⁶⁰.

W wyniku badania zrealizowanych płatności dla dziewięciu losowo wybranych beneficjentów PROW 2007–2013 stwierdzono, że w każdym przypadku płatności na rachunek beneficjenta były dokonywane w dniu wpływu zapotrzebowanych środków na rachunek ARiMR.

(dowód: akta kontroli str. 2745–2770, 2863–2867, 3218–3231, 3495–3498)

⁵⁵ Instytucje zaangażowane we wdrażanie Programu mogą korzystać ze środków związanych z Pomocą techniczną.

⁵⁶ W wydatkach brutto zostały uwzględnione: 1) budżet krajowy 2) budżet j.s.t. (szczególnie regionalnego i lokalnego) 3) inne środki publiczne oraz płatności w formie kompensat i sankcji wieloletnich. Ze względu na potrzebę uwzględnienia wszystkich źródeł finansowania Programu przy badaniu stopnia wykorzystania środków (budżet krajowy, budżety j.s.t. oraz inne środki publiczne), poniżej podano wydatki brutto.

⁵⁷ Łączna liczba złożonych wniosków o przyznanie pomocy finansowej uwzględnia wnioski złożone w działaniu renty strukturalne w ramach PROW 2004–2006.

⁵⁸ Odzyskane środki obejmują wpłaty beneficjentów, rozliczenia poprzez kompensaty oraz należności i zobowiązania.

⁵⁹ Procedura pn. Obsługa wniosku o płatność dla działań 121, 123, 226, 311, 312 (KP-611-136-ARiMR).

⁶⁰ Wnioski o przyznanie pomocy były w Centrali ARiMR rozpatrywane przez Departament Oceny Projektów Inwestycyjnych.

5.3.6. Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013”

Na podstawie zawartej z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi umowy z dnia 26 czerwca 2009 r., Agencji jako Instytucji Pośredniczącej powierzono realizację zadań związanych z wdrażaniem PO RYBY 2007–2013 odnośnie trzech osi priorytetowych: 1 – środki na rzecz dostosowania floty rybackiej, 2 – akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i obrót produktami rybołówstwa i akwakultury, 3 – środki służące wspólnemu interesowi oraz sposób ich wykonywania.

Wydatki netto poniesione na PO RYBY 2007–2013 wyniosły ogółem 800.676,5 tys. zł, w tym 619.988,8 tys. zł ze środków unijnych i 180.687,7 tys. zł ze środków krajowych. Wydatki brutto wyniosły 806.500,2 tys. zł, z tego 620.150 tys. zł stanowiły środki unijne. Wykorzystanie limitów środków EFR (w euro) w kolejnych latach 2007 – 2010 r. wyniosło 100%, a w 2011 r. – 3,5%⁶¹, a dla lat 2007–2013 wykorzystanie limitu wyniosło 49,9%.

Narastająco od uruchomienia Programu, do końca 2012 r., w ramach osi 1–3, złożono 10.057 wniosków o dofinansowanie na 5.326.868,6 tys. zł, co stanowiło 209,4% limitu finansowego dla tych osi, wynoszącego łącznie 2.544.422,3 tys. zł⁶². Wykorzystanie limitu na podstawie złożonych wniosków o dofinansowanie dla osi 1, 2 i 3 wynosiło odpowiednio: 108,1%, 273,1% i 232,1%. Zawarto/wydano łącznie 6.916 umów lub decyzji na kwotę 2.376.395,7 tys. zł, co stanowiło 93,4% limitu. Złożono 6.421 wniosków o płatność na 1.238.756,7 tys. zł (48,7% limitu) – oś 1 – 73,4%, oś 2 – 46,5%, oś 3 – 29,3% limitu. Zrealizowano 20.742 płatności (w tym płatności zaliczkowe) na kwotę 1.972.030,1 tys. zł, z czego środki UE w kwocie 1.491.089,8 tys. zł. Zrealizowane płatności stanowiły 77,5% limitu – oś 1 – 72,3%, oś 2 – 86,7%, oś 3 – 72,6%. W 2012 r. złożono łącznie 1340 wniosków na kwotę 862.928,2 tys. zł, podpisano 1.747 umów na kwotę 416.722,8 tys. zł. Zrealizowano 6.751 płatności na kwotę 611.031,3 tys. zł.

W 2012 r. z tytułu realizacji PO RYBY 2007–2013 odzyskano łącznie 39.184,5 tys. zł, z tego 29.378,3 tys. zł stanowiły środki UE⁶³. Od uruchomienia Programu odzyskano środki w łącznej kwocie 41.438,3 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 3452, 2745–2759, 3216–3217, 3391–3400, 3460–3495)

Na podstawie wytycznych⁶⁴ Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi samorządy województw – instytucje pośredniczące dla osi 4 – Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa oraz Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa – instytucja pośrednicząca dla osi 5 – Pomoc techniczna PO RYBY 2007–2013, upoważniły ARiMR do wystawiania zleceń płatności.

W 2012 r. w ww. zakresie Agencja wypłaciła ze środków krajowych i unijnych 189.853,9 tys. zł, z tego samorządom wojewódzkim przekazano kwotę 172.759,4 tys. zł, a FAPA kwotę 17.094,5 tys. zł. Od uruchomienia PO RYBY 2007–2013 Agencja dokonała wypłat ze środków krajowych i unijnych na kwotę 233.439,8 tys. zł, w tym na realizację osi 4 łącznie kwotę 194.818,2 tys. zł oraz osi 5 – kwotę 38.621,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 2762, 2748–2751, 2945, 3495)

⁶¹ Z uwzględnieniem zbiorczego poświadczenia wydatków przekazanego, w grudniu 2012 r., przez instytucję pośredniczącą ARiMR do instytucji zarządzającej. Do przeliczeń przyjęto kurs wymiany 4,0809 zł/euro.

⁶² Limit finansowy przekazany przez MRiRW zgodnie z kursem walutowym 4,0968 PLN/euro w arkuszu kalkulacyjnym z dnia 5 grudnia 2012 r.

⁶³ Kwota odzyskana obejmuje jedynie kapitał środków UE bez odsetek na którą składały się wpłaty beneficjentów, rozliczenia poprzez kompensatę oraz należności i zobowiązania.

⁶⁴ Wytyczne w zakresie wypłaty środków finansowych w ramach osi priorytetowej 4 Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa zawartej w Programie Operacyjnym Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich z marca 2011 r.

Na wdrożenie osi priorytetowych 1–3 w latach 2008–2013 przeznaczono 2.544.422,3 tys. zł, w tym 1.908.316,7 tys. zł ze środków z EFR.

W 2012 r. w ramach osi 1–3 poświadczono wydatki w kwocie 459.860,6 tys. zł, osi 4 kwotę 20.778,9 tys. zł, a dla osi 5 kwotę 18.433,6 tys. zł. Stanowiło to odpowiednio 23,8%, 2,1% i 11,8% współfinansowania unijnego przewidzianego do realizacji najpóźniej do 2013 r. Łącznie w latach 2010–2012 w ramach osi 1–3 poświadczono wydatki w wysokości 1.028.466 tys. zł, co stanowiło 53,2% tych środków.

(dowód: akta kontroli str. 3393–3401)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

5.4. Należności i zobowiązania dotyczące środków UE

5.4.1. Należności

Na koniec 2012 r. należności z tytułu zadań realizowanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków unijnych wyniosły 299.448,6 tys. zł⁶⁵ i były niższe o 7.437,8 tys. zł (o 2,4%) w stosunku do stanu należności na koniec 2011 r.

W porównaniu do 2011 r. stwierdzono spadek należności o 9.791,5 tys. zł (8,5%) w ramach Funduszy Strukturalnych 2004–2006 oraz SAPARD o 2.537,3 tys. zł (o 12,4%). W 2012 r. należności wynikające z programów realizowanych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej wzrosły o 812,6 tys. zł. Nastąpiło to na skutek prowadzonych przez Agencję działań kontrolnych związanych z upływem obowiązującego w ramach perspektywy 2007–2013 pięcioletniego okresu związania z postanowieniami zawartych umów.

Na koniec 2012 roku Agencja dokonała odpisów aktualizacyjnych należności w kwocie 196.254,6 tys. zł. Po uwzględnieniu odpisów stan należności netto na dzień 31 grudnia 2012 r. wyniósł 103.194 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 2647, 2692–2693, 2868–2944)

W wyniku działań windykacyjnych dotyczących WPR, funduszy strukturalnych 2004–2006, programu SAPARD odzyskano w 2012 r. łącznie 109.584,1 tys. zł, co stanowiło 36,6% należności wymagalnych na koniec 2012 r. Z tytułu należności WPR odzyskano kwotę 61.755,8 tys. zł, co zmniejszyło należności z tytułu SG EFOiGR⁶⁶ o 6.195,8 tys. zł, tj. o 6,5% w stosunku do stanu na koniec 2011 r. (z kwoty 94.374,5 tys. zł na koniec 2011 r. do kwoty 88.178,7 tys. zł na koniec 2012 r.).

W dniu 1 lutego 2012 r. Agencja przekazała Oddziałom Regionalnym ARiMR (OR) zadania związane z dochodzeniem należności unijnych. W dniu 31 października 2012 r. przekazano OR harmonogram zadań na lata 2012–2013, w którym przewidziane zostały terminy realizacji niektórych zadań związanych z przekazanymi OR sprawami windykacyjnymi, dotyczącymi między innymi zakończenia postępowań w sprawie umorzenia z urzędu spraw o wartości do 100 euro, skierowania do beneficjentów upomnień o konieczności uregulowania niedopłat, zakończenia postępowań administracyjnych w sprawie postępowań wszczętych na wniosek beneficjenta w sprawie zastosowania ulgi w spłacie oraz przeprowadzeniu szkoleń dla Biur Powiatowych ARiMR w zakresie stosowania przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

W ramach prowadzonego przez Departament Zarządzania Należnościami (DZN) monitoringu przeprowadzone były w 2012 r. między innymi następujące działania: dokonano wizytacji OR w zakresie realizacji zadań windykacyjnych, rozpoczęto szkolenie pracowników OR i BP w zakresie stosowania ustawy o postępowaniu

⁶⁵ SAPARD – 17.879,2 tys. zł, Fundusze Strukturalne 2004–2006 – 105.753,6 tys. zł, PO Ryby 2007–2013 – 1.594,7 tys. zł, WPR – 174.221,1 tys. zł.

⁶⁶ Sekcja Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej.

egzekucyjnym w administracji, dokonano analizy dotyczącej wymagalnej liczby pracowników w OR i DZN dla terminowej i należytej obsługi spraw windykacyjnych oraz dokonano wstępnej oceny skuteczności wprowadzonych zmian w zakresie dochodzenia należności w ARiMR.

(dowód: akta kontroli str. 2682–2691)

Umorzono wierzytelności w kwocie 434,3 tys. zł oraz odroczone termin spłaty należności lub rozłożono na raty zadłużenie na kwotę 14.314,8 tys. zł. Kontrola dokumentacji dotyczącej umorzenia pięciu należności – na kwotę 1.650,4 tys. zł – wykazała przestrzeganie obowiązujących w Agencji w tym zakresie procedur⁶⁷.

Prezes Agencji, na podstawie art. 31 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa⁶⁸ potrącił należności i wierzytelności z tytułu WPR i PO „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013” odpowiednio w kwocie 4.042,7 tys. zł i 214,9 tys. zł. Z tytułu sankcji wieloletnich dokonano pomniejszeń płatności na kwotę 10.543,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 2868–2944, 3496–3497)

5.4.2. Zobowiązania

Wysokość zobowiązań z tytułu środków unijnych na koniec 2012 r. wyniosła łącznie 5.797.135 tys. zł i była wyższa o 625.860,6 tys. zł (o 12,1%) od zobowiązań na dzień 31 grudnia 2011 r. (w wysokości 5.171.274,4 tys. zł). Największe zobowiązania Agencji w kwocie 5.124.129 tys. zł dotyczyły rozrachunków z beneficjentami z tytułu płatności bezpośrednich w ramach Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji i stanowiły 88,4% wszystkich zobowiązań z tytułu środków unijnych na koniec 2012 r.

Przyczyną niezrealizowania płatności w ramach WPR, PO RYBY 2007–2013 oraz PROW 2007–2013 w wysokości odpowiednio: 5.124.129 tys. zł, 612.519,7 tys. zł, 23.858,9 tys. zł, co skutkowało wzrostem zobowiązań odpowiednio o 7,5%, 77,3% i 8.876% w stosunku do należności wykazanych na koniec 2011 r., było między innymi ograniczenie kwoty środków finansowych na płatności w ramach WPR planowanej w grudniu 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 2682–2691, 3596–3605)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Zwrócenia uwagi wymaga fakt, że KE nałożyła na Polskę karę finansową w wysokości 1.245,4 tys. zł⁶⁹ ze względu na wysoki stan nierozliczonych środków odzyskanych od beneficjentów, pozostających na koncie bankowym ARiMR. Było to spowodowane niepodawaniem przez beneficjentów tytułów zwrotów środków i ich przypisania do określonego funduszu (EFRG, EFRROW)⁷⁰.

(dowód: akta kontroli str. 2790–2817, 3693–3695)

5.5. Przekazywanie nadzorującym ministrom sprawozdań z przebiegu wykonania zadań

Z wykorzystania otrzymanych środków na Wspólną Politykę Rolną (w tym PROW 2007–2013) Agencja składała Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministrowi Finansów sprawozdania z częstotliwością (tygodniową, miesięczną, półroczną), przewidzianą w rozporządzeniach: Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2010 r. w sprawie zakresu sprawozdań dotyczących realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 oraz trybu i terminów przekazywania tych sprawozdań⁷¹ i z dnia 6 grudnia 2006 r. w sprawie zakresu,

⁶⁷ Księga procedur „Tryb postępowania w sprawach dotyczących umarzania, rozkładania na raty lub odraczania terminu spłaty wierzytelności Agencji powstałych z krajowych środków publicznych” – KP-611-22-ARiMR/2/z. Sprawy z zakresu wierzytelności byłego FRIOR były prowadzone m.in. na podstawie ww. procedury.

⁶⁸ Dz. U. Nr 98, poz. 634 ze zm.

⁶⁹ Kwotę tę Komisja Europejska wyłączyła z finansowania decyzją wykonawczą z dnia 14 lutego 2012 r. (Dz.U. L 43 z dnia 16 lutego 2012 r. s. 23).

⁷⁰ W wyniku kontroli KE rachunków za 2008 r. zwrócono między innymi uwagę na kwestię nierozliczenia odzyskanych środków na kwotę 9.815,8 tys. euro z tytułu EFRG oraz 185,1 tys. euro z tytułu EFRROW.

⁷¹ Dz. U. Nr 56, poz. 346 ze zm.

trybu, formy oraz terminów przekazywania przez agencje płatnicze danych finansowych i informacji jednostce koordynującej⁷² oraz Ministra Finansów z dnia 12 stycznia 2010 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej⁷³.

(dowód: akta kontroli str. 1969–1973)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

6. Realizacja wniosków pokontrolnych NIK

Opis stanu
faktycznego

W wyniku kontroli wykonania planu finansowego ARiMR w 2011 r., NIK przekazała Prezesowi ARiMR w wystąpieniu pokontrolnym⁷⁴ dwa wnioski. Pierwszy wniosek dotyczący prowadzenia dalszych działań na rzecz usprawnienia postępowania dotyczącego odzyskiwania należności w ramach programów finansowanych z udziałem środków Unii Europejskiej jest w trakcie realizacji. Drugi wniosek dotyczący zintensyfikowania działań w celu pełnego wykorzystania limitów finansowych na 2010 r. z funduszy europejskich należy uznać za w pełni zrealizowany, ponieważ w 2012 r. został wykorzystany limit środków EFR oraz EFRROW na 2010 r. zgodnie z zasadą n+2.

(dowód: akta kontroli 2027–2030)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

7. Nadzór, kontrola i audyt

7.1. Kontrola wewnętrzna i audyt

Opis stanu
faktycznego

7.1.1. Departament Kontroli Wewnętrznej w ARiMR (DKW)⁷⁵ przeprowadzał kontrole na podstawie rocznego planu kontroli.

W 2012 r. Departament Kontroli Wewnętrznej przeprowadził 36 kontroli planowych oraz 19 kontroli doraźnych w jednostkach i komórkach organizacyjnych ARiMR. Zakres przedmiotowy tych kontroli obejmował między innymi: dokonywanie zakupów towarów i usług, gospodarowanie samochodami służbowymi Agencji, organizację i realizację zadań przez biura powiatowe ARiMR, realizację zadań w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt, windykację należności oraz realizację zadań PROW 2007–2013 i PO RYBY 2007–2013. Przedmiotem kontroli było także wykonanie zaleceń pokontrolnych, wyjaśnienia dotyczące zarzutów zawartych w skargach odnośnie naruszeń przepisów prawa pracy i pomocy unijnej.

W 2012 r. do ARiMR wpłynęło 550 skarg oraz 45 wniosków. Pozytywnie dla skarżącego rozpatrzono 53 skargi (8,9%), negatywnie 391 (65,7%), do rozpatrzenia wg właściwości przekazano 36 skarg (6,1%), 39 skarg (6,6%) załatwiono w inny sposób⁷⁶. W toku rozpatrywania pozostało 21 spraw (3,5%), a 55 (9,2%) pozostawiono bez rozpatrzenia. Liczba skarg i wniosków w stosunku do 2011 r. zmalała o 21% (tj. o 158). Przedmiotem skarg były głównie sprawy z zakresu Wspólnej Polityki Rolnej (205), PROW 2007–2013 (169), Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt (10) oraz polityki kadrowej (186).

(dowód: akta kontroli str. 2033, 2057–2063, 2089)

⁷² Dz. U. Nr 229, poz. 1674 ze zm.

⁷³ Dz. U. Nr 4, poz. 28 ze zm.

⁷⁴ Zawarte w piśmie NIK znak:KRR-4100-02-01/2012 P12/109/WR/18 z dnia 24 kwietnia 2012 r.

⁷⁵ Departament Kontroli Wewnętrznej funkcjonował w oparciu o Regulamin Kontroli Wewnętrznej wprowadzony Zarządzeniem Nr 131/2009 Prezesa ARiMR z dnia 10 listopada 2009 r.

⁷⁶ Np. zmieniono klasyfikację sprawy w toku rozpatrywania skargi.

Departament Kontroli na Miejscu (DKM) zgodnie z regulaminem organizacyjnym ARiMR, realizował zadania w zakresie zarządzania procesem realizacji kontroli na miejscu. Największa liczba kontroli wykonana została w ramach płatności bezpośrednich do gruntów rolnych. W 2012 r. przeprowadzono ich 80.191, wobec 131.048 takich kontroli przeprowadzonych w 2011 r. Przyczyną zmniejszenia liczby kontroli było między innymi zastosowanie niższych wskaźników podnoszenia poziomów kontroli (w związku z niższym odsetkiem stwierdzonych nieprawidłowości) – zgodnie z wytyczną Komisji Europejskiej.

(dowód: akta kontroli str. 2097–2131, 2365–2366, 3218–3231, 3440–3446)

Departament Wsparcia Krajowego (DWK) przeprowadzał kontrole w zakresie prawidłowości udzielania, rozliczania, celowości wykorzystania i nadzoru nad kredytami z dopłatami ARiMR i obejmował kontrolami banki współpracujące oraz bezpośrednio kredytobiorców będących beneficjentami udzielanej pomocy. Zakres kontroli przeprowadzanych przez DWK obejmował też zagadnienia prawidłowości wykorzystywania przez starostów i prezydentów miast środków finansowych przekazywanych przez ARiMR na ekwiwalenty dla producentów rolnych prowadzących uprawy leśne. Wykonywano również kontrole ex post w związku z zawartymi umowami o współpracy z podmiotami branży utylizacyjnej w zakresie przetwarzania lub spalania padłych zwierząt gospodarskich. Łącznie przeprowadzono – zgodnie z planem – 108 kontroli, w tym 98 kontroli problemowych obejmujących 90 udzielonych kredytów w 28 bankach, 6 starostw powiatowych, 2 podmioty branży utylizacyjnej oraz 10 kontroli doraźnych.

Agencja podejmowała doraźne działania w celu usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli. W szczególności przedstawiono MRiRW propozycję zmian w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań ARiMR. W efekcie tego wdrożono rozwiązania umożliwiające: częściowy zwrot dopłat do oprocentowania kredytów w przypadku, gdy kredytobiorca w części nie uruchomił działalności zgodnie z planem inwestycji i umową kredytową, ale cel inwestycji został osiągnięty; wydłużenie terminu na udokumentowanie wydatków finansowych kredytem z 3 do maksymalnie 6 miesięcy od dnia pobrania środków z rachunku bankowego.

(dowód: akta kontroli str. 2136–2147)

Departament Działań Delegowanych (DDD) w 2012 r. przeprowadził 12 kontroli w urzędach marszałkowskich w zakresie wdrażanych przez urzędy marszałkowskie działań delegowanych PROW 2007–2013.

(dowód: akta kontroli str. 1060–1075)

7.1.2. W 2012 r. Departament Audytu Wewnętrznego (DAW) zrealizował 19 z 23 zaplanowanych zadań audytowych. Zadania te obejmowały między innymi: realizację procesu autoryzacji wniosków po kontroli na miejscu w zakresie wzajemnej zgodności, wspólną organizację rynku owoców i warzyw, ewidencjonowanie producentów, wsparcie bezpośrednie, sprawozdawczość, planowanie i finansowanie wydatków w działaniach delegowanych oraz organizację zastępstwa procesowego w ARiMR.

W wyniku zrealizowanych zadań audytowych, jednostki objęte audytami przyjęły do realizacji ogółem 146 zaleceń (tj. 95% zawartych w sprawozdaniach). Największa liczba zaleceń (11) dotyczyła audytu w zakresie wspólnej organizacji rynku owoców i warzyw i obejmowała między innymi wnioski o wystąpienie do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie definicji systemu uznawania nadzoru i przyznawania pomocy finansowej grupom producentów, zasad kontroli inwestycyjnych i zmian legislacyjnych dotyczących płatności dla producentów,

(dowód: akta kontroli str. 1993–2009, 2017–2025)

7.1.3. W 2012 r. przeprowadzono w ARiMR 22 audyty zewnętrzne, w tym 12 zrealizowanych zostało przez ETO i 7 przez KE. Tematem audytów przeprowadzonych przez ETO były między innymi: pomoc dla młodych rolników w ramach PROW 2007–2013, kontrole wykonania zadań w zakresie różnicowania gospodarki wiejskiej, rzetelność statystyk państw członkowskich UE w zakresie przeprowadzania kontroli, poświadczenia wiarygodności w PO RYBY 2007–2013 za 2011 r., wiarygodności w zakresie wydatków EFRROW za 2012 r., wiarygodności w zakresie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez EFRROW, wiarygodności za rok 2012 EFRG – kontrola finansowa Rolnego Europejskiego Funduszu Gwarancji.

(dowód: akta kontroli str. 2015–2016, 2535–2536)

Po przeprowadzonym audycie rocznych rachunków wydatków z EFRG oraz EFFROW w roku finansowym od 16 października 2011 r. do 15 października 2012 r. Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej wydał w dniu 31 stycznia 2013 r. Certyfikat rocznych rachunków EFRG oraz EFFROW Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Opinię bez zastrzeżeń z dodatkowymi objaśnieniami⁷⁷ w sprawie poświadczenia wiarygodności rocznych rachunków EFRG i EFFROW.

(dowód: akta kontroli str. 2010–2013)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

7.2. Kontrole zewnętrzne

W 2012 r. Departament Kontroli Wewnętrznej koordynował obsługę kontroli i realizację zaleceń pokontrolnych 14 kontroli zewnętrznych przeprowadzonych w Centrali ARiMR oraz postępowanie pokontrolne dotyczące 58 kontroli przeprowadzonych u beneficjentów Agencji.

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów w 2012 r. przeprowadziła w ARiMR kontrolę, która dotyczyła weryfikacji informacji o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu ARiMR. Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła 3 kontrole, w tym dotyczącą wykonania planu finansowego ARiMR w 2011 r.

W 2012 r. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przeprowadziło w Agencji 6 kontroli. Kontrole te dotyczyły między innymi: terminowości rozpatrywania odwołań, poprawności weryfikacji i kompletności wniosków złożonych w ramach programu PO RYBY 2007–2013, rozpatrywania przez ARiMR wniosków o płatność w ramach pomocy technicznej oraz prawidłowości realizowania zadań ARiMR związanych z posiadaniem akcji Lubelskiego Rynku Hurtowego S.A.

Ministerstwo Finansów przeprowadziło w 2012 r. kontrolę ARiMR, której tematem była ocena planowania i gospodarowania środkami publicznymi na wydatki majątkowe Agencji.

Urząd Kontroli Skarbowej w 2012 r. przeprowadził u beneficjentów Agencji 13 kontroli, z których 12 dotyczyło celowości i zgodności z prawem gospodarowania środkami publicznymi przeznaczonymi na finansowanie lub dofinansowanie kosztów zbioru, transportu lub unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich, ponoszonych przez producentów rolnych.

(dowód: akta kontroli str. 2053–2056)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

⁷⁷ Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej zwrócił między innymi uwagę na kwestię dotyczącą prawidłowego ujmowania kwot skorygowanych w zakresie odzyskiwania oraz uznanych za nieściągalne ujmowanych w tabeli III EFRG rozporządzenia Komisji (WE) nr 885/2006.

IV. Wniosek

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷⁸, wnosł o rzetelne planowanie środków na wydatki majątkowe.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

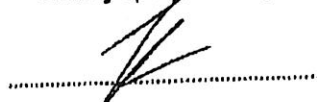
Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

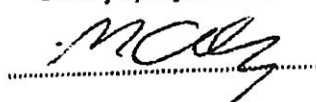
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 16 kwietnia 2013 r.

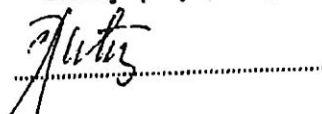
Kontrolerzy
Juliusz Rzeszotarski
Główny specjalista k.p.

Małgorzata Czuchryta
Główny specjalista k.p.

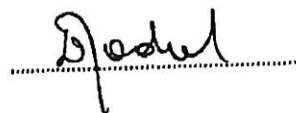

Wojciech Rutecki
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Radca Prezesa NIK
p.o. Dyrektora
Wojciech Jadacki

Na podstawie art. 35c ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli wprowadza się następujące sprostowania oczywistych pomyłek pisarskich:

Na stronie 25 w drugim akapicie od góry skreśla się zdanie: „Kontrola dokumentacji dotyczącej umorzenia pięciu należności – na kwotę 1.650,4 tys. zł – wykazała przestrzeganie obowiązujących w Agencji w tym zakresie procedur” wraz z przypisem nr 67.

Na stronie 10 – w 10 wierszu od góry skreśla się liczby 1.869,4 i 24,7 zastępując odpowiednio liczbami 1.650,4 i 21,8.

Warszawa, dnia 6 maja 2013 r.

Kontroler
Główny specjalista k.p.
Juliusz Rzeszotarski

